

OKRESNÍ SOUD V OSTRAVĚ

U Soudu 6187/4, 708 82 Ostrava-Poruba

tel.: 596 972 111, fax: 596 972 801, e-mail: podatelna@osoud.ova.justice.cz, IDDS: 2mhaesg

NAŠE ZNAČKA: 26 C 134/2024
VAŠE ZNAČKA:
VYŘIZUJE: Lenka Bazárová
DNE: 19. března 2024

Ústavní soud České republiky
Joštova 625/8
660 83 Brno-město

ŽALOBKYNĚ:
ŽALOVANÝ: ČR - Okresní soud v Ostravě

ÚSTAVNÍ SOUD	
Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne: 21-03-2024	3
Vyřizuje: <i>[Signature]</i>	

Vážení,

na pokyn samosoudce JUDr. Jiřího Šopka Vám zasláme spis.

Usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 6. března 2024, číslo jednací 26 C 134/2024-9 bylo rozhodnuto o podání návrhu Ústavnímu soudu na zrušení ustanovení § 3 odst. 3 zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění zákona č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů pro rozpor s ústavním pořádkem, a proto usnesení obsahující předmětný návrh včetně celého spisu zasláme k rozhodnutí.

S pozdravem

Lenka Bazárová
vedoucí kanceláře

Okresní soud v Ostravě
ul. U Soudu č. 4/6187
708 82 Ostrava-Poruba

26 C 134/2024

Nepředchází

US CKDP 0005654/24

US24019840

ORIGINAL

Proto rozhodnutí nabývá právní moci
výrok dne 18. 3. 2024
výrok dne

č. j. 26 C 134/2024-9

V Ostravě

dne 18. 03. 2024

ÚSTAVNÍ SOUD Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	21-03-2024
_____ krát Přílohy: _____	
Vyřizuje: _____	

USNESENÍ

Okresní soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Šopka a přísedících Josefa Šustka a Naděždy Plankové ve věci

žalobkyně:

proti

žalovanému: **Česká republika - Okresní soud v Ostravě, IČO 00025267**
sídlem U Soudu 6187/4, 708 82 Ostrava-Poruba

o zaplacení 11 200 Kč

takto:

- I. Soud podává návrh Ústavnímu soudu na zrušení ustanovení § 3 odst. 3 zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění zákona č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů pro rozpočtů pro rozpočtů s ústavním pořádkem.
- II. Řízení se přerušuje po dobu řízení před Ústavním soudem o návrhu na zrušení ustanovení § 3 odst. 3 zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu ve znění zákona č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů.

Odůvodnění:

1. Žalobou, která byla podána u Okresního soudu v Ostravě dne 29. února 2024, se žalobkyně domáhá doplatku platu a víceúčelové paušální náhrady výdajů za dobu od 1. 1. 2024 do 31. 1. 2024 ve výši 11 200 Kč. Žalobu odůvodnila tím, že je soudkyní s výkonem soudcovské funkce u Okresního soudu v Ostravě, přičemž v důsledku změny zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu (dále také „zákon o platu“), provedené zákonem č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů (dále také „zákon č. 349/2023 Sb.“), který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2024, došlo pro období od 1. 1. 2024 k neústavní platové restrikci vůči soudcům, a to: snížením platu od 1. 1. 2024 v důsledku trvalého snížení násobku průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství dosažené podle zveřejněných údajů

Neředchází

- Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok z 3násobku na 2,822násobek, a dále snížením náhrady výdajů od 1. 1. 2024 v důsledku takto trvale sníženého násobku. Žalobkyně s těmito platovými restrikcemi nesouhlasí a považuje je za neústavní, a proto se domáhá doplatku svého platového nároku za leden 2024 ve výši 11 200 Kč.
2. Žalovaná strana z opatrnosti nárok žalobkyně neuznala, avšak k věci se vyjádří poté, co bude pravomocně skončeno řízení vedené u Ústavního soudu pod spisovou značkou PL. ÚS 4/23.
 3. Protože v tomto řízení má být aplikováno ustanovení § 3 odst. 3 zákona o platu ve znění zákona č. 349/2023 Sb., ohledně kterého máme za to, že je v rozporu s ústavním pořádkem, navrhuje Ústavnímu soudu v souladu s článkem 95 odst. 2 Ústavy ve spojení s ustanovením § 64 odst. 4 zákona o Ústavním soudu, aby bylo toto zákonné ustanovení zrušeno.
 4. V polovině 18. století francouzský filosof Charles Montesquieu formuloval teorii dělby moci v traktátu O duchu zákonů a položil tak základy moderní konstitucionalistiky. Říká zde: „není svobody, jestliže není moc soudní oddělena od moci zákonodárné a výkonné. Kdyby byla moc soudní spojená s mocí zákonodárnou, byla by moc nad životem a svobodou občanů pouhou libovůlí, protože soudce by byl zároveň zákonodárcem. Kdyby byla moc soudní spojena s mocí výkonnou, soudce by mohl být zároveň tyranem.“ (in Charles Montesquieu: O duchu zákonů, str. 190, nakladatelství Aleš Čeněk, Dobrá Voda 2003, ISBN 80-86473-30-9). Podle něj by bylo vše ztraceno, pokud by se tato trojí moc ocitla v rukou jednoho člověka anebo téhož sboru občanů. Následný společenský vývoj pak ukázal, že oddělení trojí moci a z něj plynoucí požadavek soudcovské nezávislosti jsou pro kvalitu demokracie a vládu práva stále významnější, neboť „textura“ právní normy bývá otevřená, jelikož každodenní realita nutně přináší do života zákonodárcem dříve nepředvídané situace a vztahy, a proto soudce při nalézání práva stále častěji právo dotváří zejména argumentací právními principy.
 5. Dnes je již neudržitelná klasická normativistická představa, podle které soudce při aplikaci norem plní roli jen jakéhosi subsumpčního stroje, který každou jedinečnou skutkovou podstatu mechanicky podřadí pod konkrétní právní normu. Soudce už není jen „mechanický nástroj pasivní aplikace zákonných norem, jejichž význam je předem jednoznačně stanoven zákonodárcem“ (in Jiří Příběh: Disidenti práva, str. 73, Sociologické nakladatelství SLON, Praha 2001, ISBN 80-86429-00-8). Dnes soudce při nalézání práva jeho obsah dotváří in concreto principiální hodnotovou argumentací, která umožňuje překonat rigidně legalistický pohled redukující právo na pouhou legalitu a ospravedlnit soudní rozhodnutí i extralegálně, z vnějších zdrojů práva; morálně politickými soudy o právu.
 6. Navíc legislativní optimismus moderní doby, za kterým stojí „naivní představa, dle níž každý společenský problém lze vyřešit přijetím právního předpisu“ (in Pavel Holländer: Soudce dnes: bariéra postmoderní dekonstrukce anebo industriální továrna na rozhodnutí?, časopis Soudce 8/2001, str. 2.), vede k hypertrofii platného práva, jehož legitimitu často dnes zachraňují právě až soudy tím, že nepřehlednému a přebujelému právnímu řádu dávají svým výkladem v konkrétních případech smysluplný obsah. Pokud má nezávislý soudce plnit řádně tuto ústavní roli, pak musí být eliminován jakýkoliv nátlak ze strany moci zákonodárné a moci výkonné na jeho rozhodování. A jak plyne z nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 55/05 ze dne 16. ledna 2007, posouzení ústavnosti platových restrikcí vůči soudcům spadá do rámce vymezeného principem soudcovské nezávislosti.
 7. Nezměnitelnosti materiálního zabezpečení soudců je postulátem, který představuje podstatnou náležitost demokratického právního státu ve smyslu čl. 1 odst. 1 ve spojení s čl. 9 odst. 2 Ústavy. Ústavní soud judikoval v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 55/05 ze dne 1. 3. 2011 (bod 59), že „za výrazný prvek záruky přiměřeného materiálního zabezpečení soudců z hlediska principu dělby státní moci na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní a požadavku jejich vzájemné vyváženosti je třeba považovat i přímou vazbu mezi platem představitelů moci zákonodárné a výkonné na straně jedné a platem soudců na straně druhé. Konstrukce zákona o platu představitelů státní moci, která s pomocí jednotné platové základny a zákonem

stanovených koeficientů zaručuje, že spolu se zvýšením platů představitelů moci zákonodárné a výkonné se ve stejném poměru automaticky zvýší i platy soudců, tak představuje významnou, v právním řádu, vestavěnou pojistku, že poměr v materiálním zabezpečení představitelů jednotlivých mocí bude i v budoucnu zachovávan.

8. Dále v nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 11/02 ze dne 11. června 2003 bylo judikováno, že „platové poměry soudců v širokém smyslu mají být stabilní nesnižovatelnou veličinou, nikoli pohyblivým faktorem, s nímž kalkuluje to či ono vládní uskupení např. proto, že se mu zdají platy soudců příliš vysoké ve srovnání s platy státních zaměstnanců nebo ve srovnání s jinou profesní skupinou. Usilování o takovou rovnost vybočuje z kategorie ústavnosti, jde o politický cíl, který nemá oporu v ústavně chápaném principu rovnosti.“
9. Pokud by nebyl přijat zákon č. 349/2023 Sb. (část sedmnáctá, čl. XXIX), činila by platová základna pro výpočet platu žalobkyně od 1. 1. 2024 podle § 3 odst. 3 zákona č. 236/1995 Sb. 3násobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok. Zákon č. 349/2023 Sb. (část sedmnáctá, čl. XXIX) s účinností od 1. 1. 2024 snížil násobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok z 3násobku na 2,822násobek. Z této zákonné úpravy plyne, že v důsledku změny koeficientu z 3násobku na 2,822násobek dochází k trvalému snížení dosažené úrovně platu soudců. Tuto změnu považujeme za neústavní, neboť výše tohoto násobku je v rozporu s právem soudců na stabilní materiální zabezpečení.
10. Podle článku 82 odst. 1 Ústavy České republiky soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí a jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat. Podstatou soudcovské nezávislosti je zajištění nestranného rozhodování soudu s vyloučením cizích zásahů. Soudcovská nezávislost je nedělitelná, a proto jakékoliv její narušení působí globálně, tj. ohrožuje ji jako takovou, nikoliv pouze její určitou část, což platí i pro zásah do materiálního zajištění soudců.
11. Právo není založeno na svrchovanosti zákona, protože i zákonodárce je vázán základními hodnotami demokratického právního státu, které jsou postaveny nad jeho zákonodárnou pravomoc. Mezi tyto hodnoty nepochybně patří i soudcovská nezávislost a z ní vycházející požadavek nezměnitelnosti materiálního zabezpečení soudců, jak plyne například z nálezů Ústavního soudu spisové značky Pl. ÚS 16/11 ze dne 2.8.2011. Materiální zabezpečení soudců je složkou jednoho ze základních stavebních kamenů demokratického právního státu – nezávislosti soudců a soudnictví jako celku. Vláda práva je bez soudcovské nezávislosti nemyslitelná; s ní stojí a padá právní stát, a proto zásah zákonodárce v podobě zákona č. 349/2023 Sb., v jehož důsledku došlo ke změně platového koeficientu soudců z 3násobku na 2,822násobek a tím i k trvalému snížení dosažené úrovně platu soudců považujeme za protiústavní, neboť svévolně zasahuje do soudcovské nezávislosti, která je podstatnou náležitostí demokratického právního státu a Ústava České republiky v čl. 9 odst. 2 stanoví, že „změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřijatelná.“
12. Pokud se stát nachází v těžké hospodářské situaci, kdy mu hrozí rozvrat veřejných financí, pak je samozřejmě spravedlivé, aby se na snižování státního dluhu podílela rovnoměrně celá společnost včetně vyšších středostavovských vrstev, mezi které soudci se svými platy patří. Pokud bychom dopustili situaci, kdy se nutně státní úspory nedotknou spravedlivým způsobem všech, ale jen některých, pak by mohla být vážným způsobem narušena sociální koheze, což může vyvolat radikalizaci uvnitř společnosti. Hledá-li tedy zákonodárce cestu, jak snížit státní dluh, a současně vznáší požadavek, aby se na tomto snižování dluhu podílely i společenské vrstvy s vyššími příjmy, pak nepochybně sleduje legitimní cíl, neboť je ve veřejném zájmu, aby stát měl své finance pod kontrolou a mohl tak plnit řádně své funkce. Avšak k tomuto legitimnímu cíli vede řada cest a my si myslíme, že zákonodárce zvolil takovou cestu, která je v rozporu s ústavním pořádkem. Pokud totiž zákonodárce sledoval úmysl zvýšit solidaritu vyšších příjmových skupin při snižování

státního zadlužení, pak měl k dispozici celou řadu jiných nástrojů; mohl například přistoupit k ústavně konformnějšímu opatření v podobě daňové progresse, která by nezasáhla nerovným způsobem jen soudce, ale dopadla by stejně na všechny osoby s obdobnými příjmy. Navíc by daňová progresse mohla mít nesrovnatelně větší efekt z hlediska snižování státní dluhu, než opakované neústavní platové restrikce soudců. Z principu proporcionality vyplývá, že je založen na analýze plurality možných normativních prostředků ve vztahu k zamýšlenému účelu a jejich subsidiaritě z hlediska omezení Ústavou chráněné hodnoty. Lze-li zákonodárcem sledovaného účelu dosáhnout alternativními normativními prostředky, je pak ústavně konformní ten, jenž danou ústavně chráněnou hodnotu omezuje v míře nejmenší. Pokud tedy zákonodárce při sledování legitimního účelu snižovat státní zadlužení zvolil prostředek ohrožující soudcovskou nezávislost, pak postupoval protiústavně.

13. Okresní soud má však pochybnosti o tom, zda zákonodárce platovými restrikcemi pro rok 2024 sledoval legitimní cíl. Nelze totiž přehlédnout, že po platových restrikcích provedených novelou číslo 587/2020 Sb. pro 2021 došlo k dalším platovým restrikcím i pro období od února do prosince roku 2022 v důsledku zákona č. 18/2022 Sb., který je účinný od 1. 2. 2022. A zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů a který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2024, pak už trvale snižuje soudcovský plat v důsledku snížení násobku průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok z 3násobku na 2,822násobek, což už představuje zásah, který může vést k postupnému snížení významu a prestiže soudcovské profese. Okresní soud považuje za nepřípustné, aby zákonodárce opakovaně, téměř každoročně přistupoval k platovým restrikcím soudců s tím, že se pokaždé jedná o reakci na mimořádnou situaci. Pokud nenahlížíme tyto jednotlivé platové restrikce izolovaně, ale v jejich vzájemné souvislosti, pak okresní soud má za to, že právě toto řetězení platových restrikcí dokazuje, že zákonodárce nesleduje legitimní cíl v podobě úspory veřejných financí, když i s ohledem na objem státního rozpočtu není platovými restrikcemi získaná částka nijak významná; okresní soud má za to, že skutečným účelem všech těchto postupných platových restrikcí je snížit význam a prestiž soudcovské profese, což však představuje nelegitimní útok na soudcovskou nezávislost.
14. V nálezu Pl. 28/13 ze dne 10.7. 2014 (bod 52) Ústavní soud byl nucen konstatovat, že „vláda i Parlament opakovaně zachází - pokud jde o způsob přijetí zákona, jenž zásadním způsobem zasahuje materiální zabezpečení soudců - s třetí součástí státní moci, totiž mocí soudní, způsobem, jenž v evropském demokratickém a právním prostoru lze jen stěží nalézt.“ A dále v bodě 97 konstatuje... „Právní úprava materiálního zabezpečení soudců vystavená na relaci trojnásobku průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře s dvouletým časovým zpožděním reflektující vývoj v nepodnikatelské sféře by mohla soudce řadit do vyšší středostavovské vrstvy. Je to úprava, jež se nevyvíjí evropským standardům a představuje v zásadě průměr postavení soudce například v členských zemích Rady Evropy. Obsahuje rovněž raritní možnost nominálního snížení platu, pokud se sníží průměrný plat v nepodnikatelské sféře - v řadě zemí je plat soudce před takovýmto poklesem chráněn. V opakovaných řízeních před Ústavním soudem se zásahy zákonodárce ukázaly arbitrárními, ba podle důvodových zpráv lze usuzovat na záměr vytvořit tlak na ponížení relace průměrného platu a platové základny platné pro soudce. Takový tlak nelze prostě odůvodnit rozpočtovými náklady na platy soudců; na druhé straně soudní moc neexistuje mimo ekonomickou realitu státu a uvedená relace není ústavně nedotknutelnou veličinou. Pro zásah do ní by však musely být velmi pádné argumenty doložené řádnými analýzami odměňování ve veřejné sféře za situace značně omezených možností státu při respektování ústavních garancí nezávislosti soudní moci.“
15. V této souvislosti okresní soud poukazuje na to, že i Evropský soud pro lidská práva ve svém rozsudku ze dne 22. června 2023 ve věci č. 61721/19 a 5 dalších – Kubát a ostatní proti České republice považoval za znepokojivé, jakým způsobem dlouhodobě postupuje český zákonodárce v otázce platů soudců, neboť vědomě jednal protiústavně a překračoval hranice, které byly

stanoveny ustálenou judikaturou Ústavního soudu. Nutno konstatovat, že v tomto vědomém (úmyslném) porušování ústavních principů a judikatury Ústavního soudu zákonodárce pokračuje i nadále v podobě opakovaných platových restrikcí soudců provedených v letech 2021 až 2024, což svědčí o arogantním a přezíravým přístupem zákonodárce a exekutivy k soudní moci a snaze podkopávat postavení soudce. O to více je v dané věci nutný zásah Ústavního soudu, neboť bez něj by mohl zákonodárce v dalších neústavních platových restrikcích soudců v budoucnu pokračovat a postupně tak soudcovskou funkci marginalizovat. Pokud by naopak Ústavní soud našemu návrhu nevyhověl, byl by to signál pro zákonodárce, že může pokračovat v platových restrikcích a dále tak znevažovat soudcovskou funkci.

16. Protože máme za to, že je v rozporu s ústavním pořádkem ustanovení § 3 odst. 3 zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění zákona č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů, neboť odporuje ze shora uvedených důvodů čl. 1 odst. 1 ve spojení s čl. 82 odst. 1 Ústavy a dále ústavním principům dělby moci, soudcovské nezávislosti, proporcionality a subsidiarity, navrhuje proto, aby Ústavní soud tuto právní normu pro rozpor s ústavním pořádkem zrušil.
17. V souladu s ustanovením § 109 odst. 1 písm. c) o.s.ř. jsme ve výroku II. tohoto usnesení rozhodli o prerušení probíhajícího řízení do doby, než Ústavní soud rozhodne o podaném návrhu.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není odvolání přípustné.

Ostrava 6. března 2024

JUDr. Jiri Sopek
předseda senátu

